

TIPS OM WATER TE BESPAREN

Handige waterbesparing

Handige waterbesparing

Voorwoord

Deze brochure wil u een handje toesteken om duurzaam om te gaan met water. Minder water gebruiken is niet alleen goed voor uw portemonnee, het is ook goed voor het milieu. Bovendien is het best mogelijk om op waterverbruik te besparen zonder verlies aan comfort.

De rode draad doorheen de brochure is duurzaam omspringen met water. Dit betekent:

- minder water gebruiken, ongeacht de bron;
- alleen drinkwater gebruiken waar het echt nodig is;
- waar kan, zo veel mogelijk voor regen- of hemelwater kiezen;
- en het water minder vervuilen.

Met deze principes kunnen we de druk op de zoetwaterreserves en de aantasting van de waterkwaliteit beperken. En minder water gebruiken is niet alleen beter voor het milieu, maar ook goed voor uw portemonnee.

Hoe past u dit concreet toe? Hoe kunt u uw huishouden omvormen tot een watervriendelijke plaats? Zijn uw inspanningen druppels die de emmer vullen of vallen ze op een hete plaat?

De brochure maakt een waterreis doorheen uw huis: van de kelder naar de keuken, en via de badkamer naar de hemelwaterput en de tuin. Telkens reiken we u twee soorten tips aan: gedragstips (het letten op ...) en technische oplossingen (bijvoorbeeld een spoelkeuzeknop in het toilet). Deze tips gaan best hand in hand en met een portie gezond verstand lukt dit best. Technische aanpassingen leiden tot niets als het gedrag er niet op afgestemd wordt. Pas als beide aanwezig zijn, kunnen we de effecten versterken en is succes verzekerd. Gedrag veranderen is in elk geval ... gratis.

Vanuit de provincie doen we nog meer rond water. We willen de aanleg van hemelwaterinstallaties, de (gescheiden) aansluiting van afvalwater op de openbare riolering en waar noodzakelijk de aanleg van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties aanmoedigen. Om te voorkomen dat hemelwater zonder meer via de openbare riolering afgevoerd wordt, werden er provinciale stedenbouwkundige verordeningen opgesteld inzake afkoppeling van hemelwater van daken en verharde oppervlakten. Een andere interessante brochure hieromtrent is 'Regenwater: een hemels geschenk'.

Alvast veel leesplezier met deze brochure en hopelijk leiden de aangereikte tips tot een toepassing bij u thuis.

Jean-Pol Olbrechts
Gedeputeerde voor Leefmilieu

Deze brochure werd uitgegeven in het najaar van 2008 door het provinciaal samenwerkingsverband voor de ondersteuning van het gemeentelijk milieubeleid in Vlaams-Brabant in opdracht van de deputatie. Vier milieudiensten bundelen hun krachten in dit samenwerkingsverband.

Dit zijn de contactpersonen:

Provincie Vlaams-Brabant

Geert Saye, tel. 016-26 72 65

Annemie Matheussen, tel. 016-26 72 77

Intergemeentelijke vereniging Interleuven

Willy Yserbijt, tel. 016-23 58 36

Haviland Intercommunale IgSv

Johan Heyrman, tel. 02-466 51 00

Intergemeentelijke vereniging IGO Leuven

Walter Op de Beeck, tel. 016-29 85 47

Deze brochure kwam tot stand dankzij de medewerking en de waardevolle aanvullingen en commentaren van: Hilde Hacour, Els Cornelis, Inge Beyens (dienst leefmilieu van de provincie Vlaams-Brabant), Kristien Buschots (Dialogo) en Hilde Nechelput (VMM).

COLOFON

Uitgave: 2002

Herziening: 2008

Depotnummer: D/2008/8495/09

Tekst: Benoit Folens - Interleuven

Herziening: Catherine Hermans en An Jansen - IGO Leuven

Vormgeving: Anne Rooseleer - provincie Vlaams-Brabant

Illustraties: Jacques Debroux

Bron: Waterloket Vlaanderen

Druk: drukkerij Tuerlinckx

Verantwoordelijke uitgever: Marc Collier, provinciegriffier

Provincieplein 1, 3010 Leuven

Dienst leefmilieu, tel. 016-26 72 52, leefmilieu@vlaamsbrabant.be, www.vlaamsbrabant.be

Jean-Pol Olbrechts, gedeputeerde voor leefmilieu, tel. 016-26 70 22, kabinet.olbrechts@vlaamsbrabant.be

Ondernemingsnummer: 0253.973.219

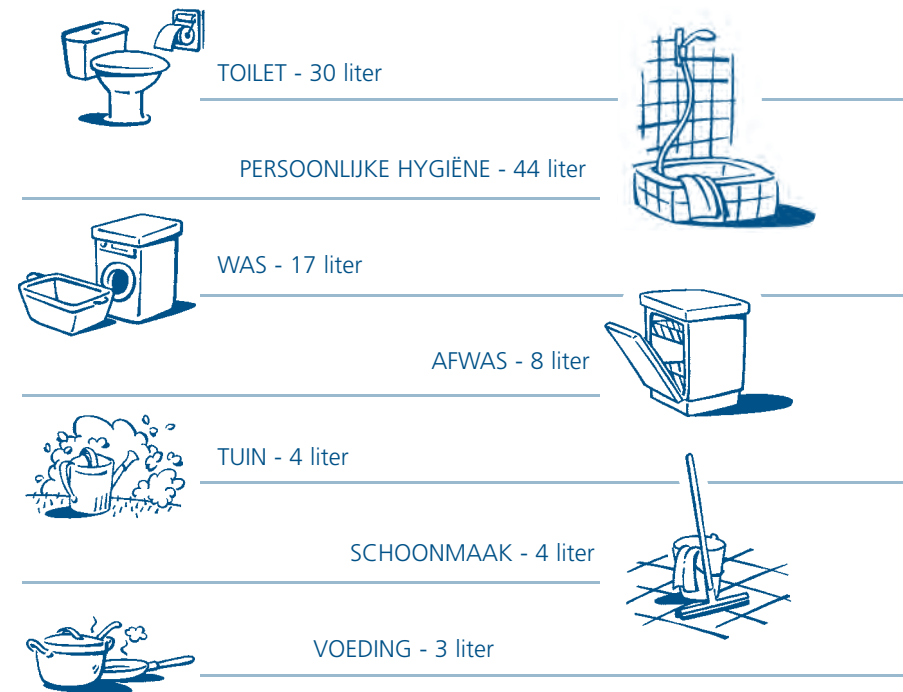
Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
INLEIDING	5
KEUKEN	8
WASPLAATS	10
BADKAMER	12
TOILET	15
WOONKAMER	17
TUIN EN AUTO	18
ALGEMENE TIPS	20
OVER WASMIDDELEN NOG EVEN DIT ...	21
BESLUIT	23
LITERATUURLIJST	24

Inleiding

Gemiddeld gebruikt een Vlaming 110 liter water per dag. Dat hoeft ons niet te verbazen, want veel van onze gewoonten zoals koken, wassen, schoonmaak, douchen en naar het toilet gaan, vragen heel wat water.

Verdeling dagelijks waterverbruik: 110 liter

30% van het totale waterverbruik in Vlaanderen is voor rekening van de gezinnen. Van het leidingwater alleen wordt zelfs 60% door de Vlaamse huishoudens verbruikt. Bovendien is er een verschuiving: de laatste generaties gebruiken meer water in vergelijking met vroeger. Een verklaring vinden we deels bij het toegenomen comfort (installatie van douche of ligbad), maar ook bij het kleiner worden van de huishoudens. Daarnaast is er ook de groeiende 'watercultuur'; de 'vuile' was wordt sneller gewassen en de badkamer is omgetoverd in een wellnessparadijs waar tot rust gekomen wordt. Denk steeds goed na voor u de

kraan opendraait. Als gezin kunt u immers een belangrijke invloed hebben op het totale waterverbruik.

Een groot deel van het drinkwater dat we in onze provincie gebruiken, is grondwater (al dan niet opgepompt in de provincie). Dit grondwater is niet onbeperkt beschikbaar. Het water dat we uit de bodem oppompen, moet weer aangevuld worden met hemelwater. De insijpeling van hemelwater tot aan de grondwater-tafel in de bodem duurt echter verschillende jaren. Daarom is het goed om verstandig om te springen met water. Op die manier spaart u niet alleen het milieu (o.a. ook door het voorkomen van verdroging), u spaart ook geld.

In onderstaand voorbeeld ziet u dat enkele kleine maatregelen 40 tot 50% besparen op uw waterverbruik en dus ook op uw waterfactuur.

	gezin van 4 personen zonder waterbesparing	gezin van 4 personen met waterbesparing
WATERVERBRUIK in volumes, gedurende 1 jaar		
Toilet	$(30l \times 4 \times 365 =) 44 \text{ m}^3$	36 m ³
Hygiëne	$(44l \times 4 \times 365 =) 64 \text{ m}^3$	33 m ³
Was	25 m ³	15 m ³
Afwas	12 m ³	9 m ³
Tuin	6 m ³	1 m ³
Schoonmaak	6 m ³	4 m ³
Voeding	4 m ³	3 m ³
Totaal	161 m³	101 m³

WATERFACTUUR (naar analogie met het rekenvoorbeeld op www.vmw.be , juli 2008)		
Vaste vergoeding voor een jaar	41,56 euro	41,56 euro
Kosten waterverbruik (1,64 euro per m ³)	$1,64 \times 161 = 263,38 \text{ euro}$	$1,64 \times 101 = 165,52 \text{ euro}$
Gratis volume drinkwater (15 m ³ per gedomicilieerd persoon)	$-1,64 \times 15 \times 4 = -98,40 \text{ euro}$	$-1,64 \times 15 \times 4 = -98,40 \text{ euro}$
Bijdrage voor de zuivering van afvalwater (0,8465 euro per m ³)	$0,8465 \times 161 = 135,95 \text{ euro}$	$0,8465 \times 101 = 85,43 \text{ euro}$
Bijdrage voor de afvoer van af- valwater (enkel indien gemeente beslist om deze te innen)	0 euro	0 euro
Totaal	342,49 euro	194,11 euro
Totaal incl. 6% btw	363,04 euro	205,76 euro
BESPARING		157,28 euro

Sinds 1 januari 2005 zitten er in de waterfactuur een aantal extra diensten ver-
vat. U betaalt voor:

1. Het waterverbruik (de productie en de levering van het drinkwater tot aan uw huis) - dit gaat om een vaste vergoeding en een tarief per kubieke meter drinkwater. U blijft bovendien recht hebben op 15 kubieke meter gratis drinkwater per gedomicilieerde persoon.

2. De zuivering van uw afvalwater - de bijdrage voor de zuivering van afvalwater komt in de plaats van de milieuheffing die u vroeger betaalde aan de Vlaamse Milieumaatschappij. Ze is bestemd voor de bouw en het onderhoud van de grote rioolwaterzuiveringsinstallaties die het afvalwater zuiveren en van de collectoren die het afvalwater ernaartoe brengen.

3. De afvoer van uw afvalwater - deze bijdrage is bestemd voor de aanleg en het onderhoud van de gemeentelijke rioleringen die het afvalwater van aan uw huis transporteren tot aan de collectoren. Deze bijdrage verschilt van gemeente tot gemeente.

In de toekomst zal de waterfactuur nog verhogen omdat de zuivering van afvalwater steeds duurder wordt. Wees dus verstandig en ga spaarzaam om met drinkwater. Verstandig omspringen met onze natuurlijke waterreserves omvat ook het voorkomen van waterverontreiniging! U kunt daar thuis aan werken, zowel binnenshuis als in de tuin. Dit kunt u doen door schoonmaakproducten en bestrijdingsmiddelen te beperken of te vervangen door milieuvriendelijke alternatieven. Sommige schoonmaakproducten en bestrijdingsmiddelen zijn erg milieubelastend omdat ze heel traag afbreken. Vele worden zelfs nooit afgebroken en blijven opgeslagen in de bodem of in het water.

Aan de hand van een rondleiding in en om uw huis biedt deze brochure u enkele praktische tips om het waterverbruik te verminderen en om het huishoudelijk afvalwater zo weinig mogelijk te vervuilen.

Keuken

Hoe vaak gebeurt het niet dat men de vaatwasmachine aanzet wanneer ze slechts voor de helft gevuld is? Zo verkwt men niet alleen veel water maar ook veel elektriciteit. Gebruik de vaatwasmachine enkel wanneer ze volledig vol is. Kleine hoeveelheden afwas wast u best met de hand af. Bij vaatwassers zijn er grote verschillen in waterverbruik merkbaar. Een oude vaatwasmachine verbruikt ongeveer 20 tot 25 liter per wasbeurt. De laatste jaren zijn de toestellen heel wat zuiniger geworden. Kies er bij voorkeur één met een waterverbruik van 10 à 15 liter per afwasbeurt (de betere A-klasse). Ter vergelijking: wanneer u met de hand afwast en een zuinige afwasstijl hebt, volstaat 15 liter. Er bestaan dus afwastoestellen die zuiniger zijn dan een handafwas. Doe de afwas wel niet onder een lopende kraan, maar gebruik ook de spoelbak.

Bij de aankoop van een nieuwe vaatwasmachine kunt u zich best baseren op het Europees energielabel. Dit label houdt in de eerste plaats rekening met de energiezuinigheid van de machine, maar het vertelt u ook meer over het waterverbruik en de was- en droogprestaties van het toestel. Klasse A is het meest zuinig. Een apparaat met een G-label verbruikt het meest energie. Tegenwoordig zijn er al vaatwassers beschikbaar met het label A+ en A++ (verbruiken tot 25% respectievelijk 50% minder dan een toestel met energielasse A).

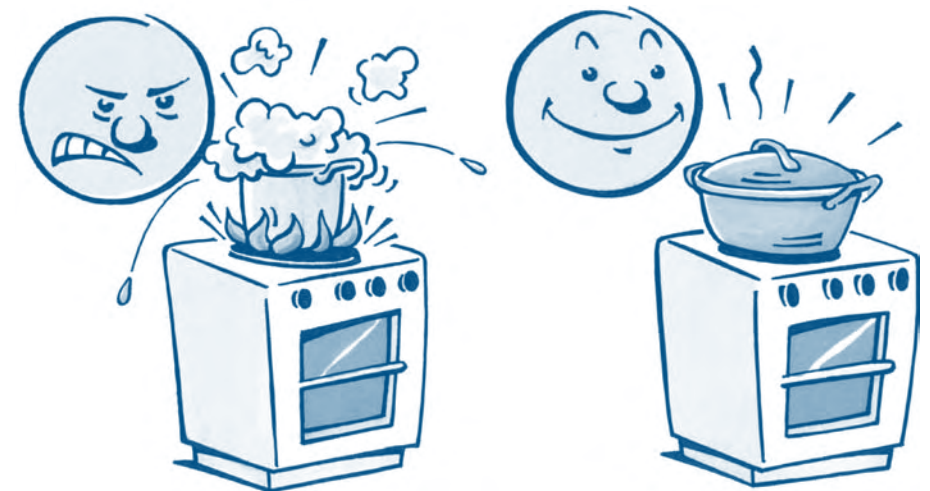
Energie		Afwasmachine
Fabrikant		ABC
Model		123
Efficiënt		A
Inefficiënt		
Energieverbruik	kWh/cyclus <small>(Gebaseerd op de resultaten van een standaardcyclus, met toevoer van koud water)</small>	X.YZ
<small>Het werkelijke verbruik wordt bepaald door de wijze waarop het apparaat wordt gebruikt.</small>		
Afwasresultaat		ABCDEF G
<small>A: goed G: matig</small>		
Droogresultaat		ABCDEF G
<small>A: goed G: matig</small>		
Standaardcouverts		YZ
Waterverbruik	l/cyclus	YX
Geluidsniveau (dB(A) re 1 pW)		XY
<small>Nadere gegevens zijn opgenomen in de brochures over het apparaat.</small>		
<small>Norm EN 50242 Richtlijn 93/68/EEG etikettering afwasmachines</small>		

Ook bij de bereiding van voedsel kunt u water besparen. Groenten eerst snijden en schillen, ze uitgebreid weken, in veel water koken en ten slotte het kookvocht met de vitamines door de gootsteen gieten, verbruikt niet alleen veel water, maar levert ook smaakloze groenten met minder vitamines op. Onderzoek heeft aangetoond dat bij koken in weinig water of bij stomen dubbel zo veel vitamine C behouden blijft als bij koken in veel water.

De volgende tips helpen u al een flink eind op de goede weg:

- Handig is een groenteborsteltje waarmee u de groenten schoon kunt schrobben;
- Vermijd het in water weken van gesneden of geschilde groenten;
- Groenten kookt u best in een bodempje water. Nog minder water verbruikt u bij het stomen, blancheren of stoven van groenten. Stomen kan gewoon in uw kookpot met een uitvouwbaar stoommandje in inox. Zo'n mandje kost echt niet veel en is dus snel terug verdiend;
- Kook altijd met het deksel op de potten en pannen.

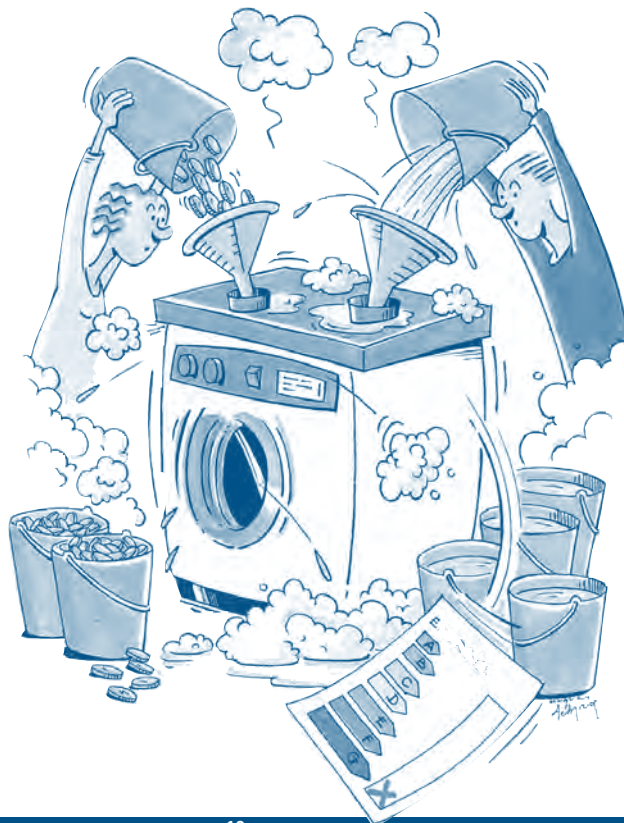
Te veel afgetapt leidingwater is kostbaar; gooi het dus niet zomaar weg. Indien u het opvangt, kunt u er bijvoorbeeld de kamerplanten mee gieten. Leidingwater vergaren kan ook interessant zijn als u veel koud water moet laten lopen vooraleer het warm water eraan komt.

Wasplaats

Draai enkel volle wasmachines. Vermijd voorwasprogramma's; ze zijn meestal overbodig. Erg vuile was kunt u even goed een nachtje laten weken. Was altijd op een zo laag mogelijke temperatuur: hoe lager de temperatuur van het ingestelde programma, hoe lager het energieverbruik. Uw linnen blijft er ook langer mooi door. Let net zoals bij de aankoop van een vaatwasmachine op het Europees energielabel. Het label informeert u over het energie- en waterverbruik, het was- en droogresultaat, het maximaal vulgewicht en het centrifuge toerental. Een wasmachine met een A-label mag maximum 0,95 kWh elektriciteit en 55 liter water verbruiken per wasbeurt van 60°C.

De meeste wasmachines hebben een A- of een B-label. Inmiddels zijn er ook wasmachines met AAA-label. Die hebben een A-label voor zowel energieverbruik, als voor was- en voor centrifugeerresultaat. Binnen het A-label zijn er ech-

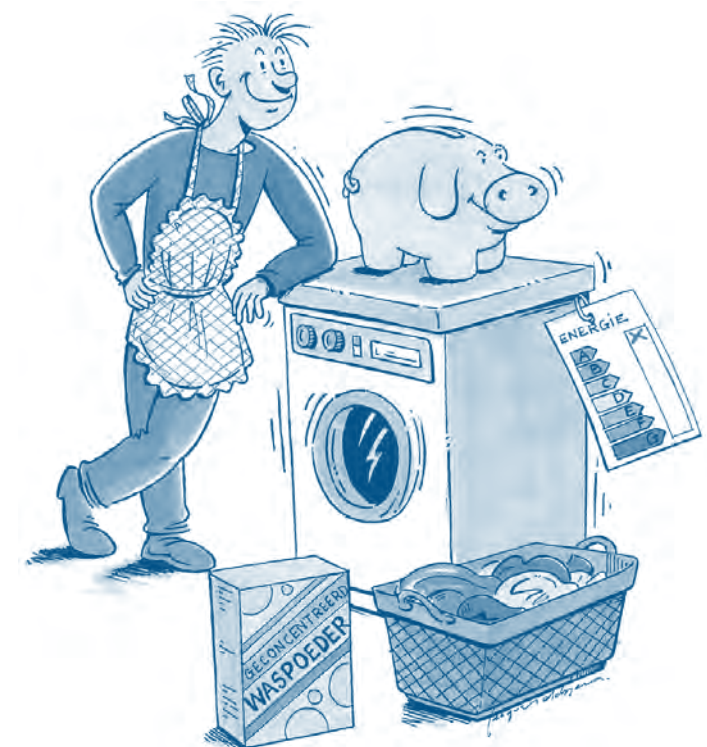

ter nog verschillende mogelijkheden. Afhankelijk van uw eigen situatie is niet om het even welke machine met A-label even interessant. Kijk ook eens naar andere technische gegevens zoals de inhoud of capaciteit van de machine. Als u bijvoorbeeld alleenstaande bent, volstaat een wasmachine met een kleine capaciteit.

Een uitgebreide lijst van wasmachines met A-label vindt u op www.topten.be.

Hemelwater is uiterst geschikt voor het wassen van kleding. Het is zachter dan leidingwater. U kunt dus minder of zelfs helemaal geen wasverzachter meer gebruiken. Bovendien heeft uw toestel minder te lijden van kalkafzetting. Hierover vindt u meer details in de gratis brochure 'Regenwater, een hemels geschenk' van het provinciaal samenwerkingsverband.

En last but not least: misschien wel de eenvoudigste tip. Bedenk voor u kleding in de wasmand gooit of deze echt wel zo vuil is dat ze een wasbeurt nodig heeft. Deze simpele overweging bespaart u niet alleen energie en water, maar ook nog werk.

Badkamer

De laatste jaren is een stijgende trend merkbaar in het gebruik van water voor persoonlijke hygiëne. Niet minder dan 40% van ons dagelijks waterverbruik gaat naar persoonlijke hygiëne. Dit aandeel kan zeker naar omlaag.

U kunt zich bijvoorbeeld eerst de vraag stellen of een dagelijks bad voor uzelf of de kinderen wel hoeft. Op de dagen dat u dan toch een bad neemt, kunnen nog tal van waterbesparende tips aangewend worden. U kunt het bad minder vol laten lopen of nog beter: u kunt een verkwikkende douche nemen. Douchen kost ongeveer 55 liter water. Een bad daarentegen vraagt 100 tot 150 liter.

Ook voor de douche geldt hetzelfde principe: neem niet meer water dan echt nodig is. Een kwartier onder een heerlijke, warme douche staan wegdromen, kan dan wel heel ontspannend zijn, maar is beslist niet duurzaam omgaan met water.

spaardouchekop met doorstroombegrenzer

Draai de kraan dicht tijdens het inzepen bij het douchen, het wassen van de handen of het scheren. Per minuut bent u gemakkelijk heel wat extra liter water kwijt. Gebruik bij het tandenpoetsen een bekertje en laat de kraan niet nodeloos lopen.

Kies bij de installatie van een douche of bad ook voor een thermostatische eengreepsmengkraan. Gemiddeld genomen geeft een tweegreepsmengkraan 20 liter water/minuut. Een eengreepsmengkraan levert 14 liter water/minuut op.

In de douche kunt u nog veel water besparen door een waterbesparende douchekop te gebruiken. Een ouderwetse douchekop is zeer waterverslindend; hij verbruikt 10 tot 12 liter water per minuut. Een degelijke spaardouchekop heeft genoeg met 5 tot 7 liter per minuut. Hoewel u met een spaardouchekop slechts de helft van het water verbruikt, gaat het douchen nochtans niet gepaard met comfortverlies. Wanneer u van plan bent een spaardouchekop aan te schaffen, kijk dan eerst de waterdruk na. Bij oudere types van gasgeisers kan de druk soms zo laag zijn dat er bij het gebruik van een spaar-

douchekop onvoldoende warm water doorstroomt. In dit geval koopt u best een spaardouchekop met een dynamische doorstroombegrenzer. Dit type van douchekop past zich aan de waterdruk aan en laat bij een lage druk toch nog voldoende water door, meestal met een maximum van 9 à 10 liter per minuut. De dynamische doorstroombegrenzer is makkelijk te vervangen. Het is zelfs niet nodig dat u uw volledige spaardouchekop vervangt, enkel de doorstroombegrenzer volstaat. Een goede spaardouchekop kost niet meer dan een gewone douchekop, maar halveert wel het water- en energieverbruik en verdient zich zo in minder dan een jaar terug.

Spaardouchekop

Oud verbruik	Nieuw verbruik	Besparing per jaar voor een gezin met 4 personen
10 tot 12 liter	5 tot 7 liter	(5l x 3 min./dag x 250 dagen x 4 personen=) 15.000 l/jaar

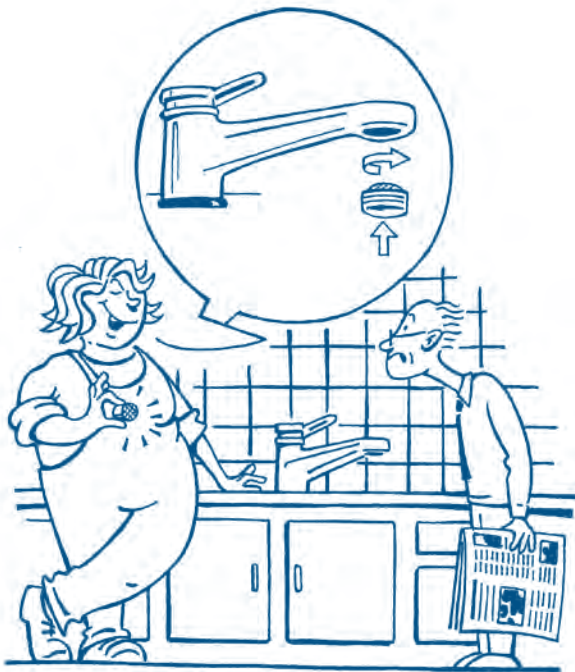
Een goede spaardouchekop kunt u bijvoorbeeld herkennen aan het KIWA-keur. Het KIWA-keur is een officieel erkend label in Nederland. Als u waterzuinige apparatuur met dit label vindt, kunt u er zeker van zijn dat het om een kwalitatief goed product gaat. De Vlaamse overheid werkt aan een eigen milieukeur voor waterzuinige apparatuur.

KIWA-keur

Waterdruk	Maximaal waterverbruik
Waterdruk tot 1 bar	6 liter/ minuut
Waterdruk tussen 1 en 3 bar	12 liter/ minuut

Door een normale kraan stroomt al vlug 10 à 12 liter per minuut, terwijl 6 tot 8 liter per minuut ruim voldoende is. Plaats op uw huidige kranen spaarperlators of bruismondstukken (al dan niet gecombineerd met een doorstroombegrenzer). Een bruismondstuk brengt zuurstof in de straal. Het verbruik daalt terwijl de druk en het comfort behouden blijft. Met een bruismondstuk op de kranen bespaart u al gauw 40 tot 50%. Het kost 6 tot 9 euro en is na ongeveer 1 jaar terugverdiend. Een spaarperlator plaatsen op een kraan die voornamelijk gebruikt wordt om emmers te vullen is geen goed idee. In dat geval leidt een spaarperlator alleen tot tijdverlies.

Het reinigen van bad, douchecabine en lavabo doet u best met bruine zeep: dit levert even goede resultaten op als met een allesreiniger. Wanneer de afvoer verstopt is, hoeft u niet dadelijk naar een chemische ontstopper te grijpen. Een zuignap en kokend water klaren deze klus meestal zonder probleem. Het reinigen van kranen kan ook zonder onderhoudsproducten. Met een vochtige zeemlap even de kraan droog wrijven en u hebt geen kalkaanslag meer.

Toilet

Het toilet is een andere grote waterverbruiker in huis. Wanneer men over een oudere wc beschikt die bij iedere spoelbeurt 9 tot 12 liter water gebruikt, kan men een groot deel van het watergebruik terugdringen door het volume van de spoelbak te verkleinen. Met een volle fles water in de spoelbak bijvoorbeeld, is er minder volume beschikbaar voor spoelwater. Let wel op dat er nog voldoende doorspoeling en afloop is. Bij de meeste toiletten kunt u het watervolume ook aanpassen door de vlotter in de spoelbak te verstellen. Of plaats een waterstop in uw toilet. Dit is een gewichtje dat u aan het spoelmechanisme hangt. Het zorgt ervoor dat de spoeling stopt wanneer u de knop loslaat. U kunt er tot 50% water mee besparen. De kosten voor de aanschaf van de waterstop zijn hiermee op 6 maanden terugverdiend. Indien uw toilet aan vervanging toe is, plaatst u best een waterbesparend toilet met 2 knoppen (spoelkeuzeknop): 1 voor de kleine (halve spoelbak) en 1 voor de grote boodschap (volledige spoelbak geleid). Nóg beter is kiezen voor een spoelkeuzeknop gecombineerd met een spoelonderbreker (met deze extra knop onderbreekt u het doorspoelen).

U kunt ook een 'Gustavsbergtoilet' installeren. Dit is een toilet met een zeer gering waterverbruik dankzij een gestuwde spoeling. Door de vorm van dit toilet komt u met maximaal 4 liter per spoelbeurt toe. De kans op verstopping van de afvoerleidingen is bij zulke kleine hoeveelheden water groter. Onderaan dit toilet is er dan ook een klein reservoir geplaatst voor de tussenopslag. Wanneer dit reservoir vol is, spoelt het dankzij de uitgekende hevelwerking in één keer leeg met een veel groter volume afvalwater (bv. 14 liter). Dit systeem noemt men een booster of stroomversterker. Gustavsberg is een merknaam. Er zijn ook nog andere merken en types van toiletten die met heel weinig water spoelen.

Toiletspoeling met hemelwater is goed voor het milieu. In tegenstelling tot wat sommigen beweren zorgt het gebruik van hemelwater voor de toiletspoeling niet voor roestvlekken, geurhinder of verkleuring van het water. Hierbij is het wel belangrijk dat de hemelwaterinstallatie voorzien is van de nodige filters. Indien u meer wenst te weten over het gebruik van hemelwater in uw huishouden kunt u altijd de brochure 'Regenwater, een hemels geschenk' lezen.

Voor het schoonmaken van het toilet wordt vaak een chloorbleekmiddel gebruikt. Chloor doodt inderdaad veel bacteriën, maar al na enkele uren heeft de bacteriënpopulatie zich hersteld. Het toilet poetst men best met bruine of vloeibare zeep. Kalk en bruine aanslag die u met zeep niet weg krijgt, kunt u verwijderen met (schoonmaak)azijn. Giet voor het slapen gaan een scheut azijn in de pot en laat het een nacht staan. Ook wc-blokjes of -hangertjes zorgen voor overbodige verontreiniging van water en milieu. Voor een frisse geur kunt u lavendelzakjes of potpourri gebruiken of voor een goede ventilatie zorgen.

Woonkamer

Gebruik voor schoonmaaktarweien bij voorkeur regenwater. U kunt vrijwel alle schoonmaakkusjes met een allesreiniger doen, maar in veel gevallen kunt u hetzelfde resultaat bereiken met bruine zeep. Bruine zeep of ook wel groene zeep genoemd, is het meest milieuvriendelijk onderhoudsproduct. Zeep is geschikt voor het schoonmaken van vrijwel alle gladde oppervlakken (tegels, kunststof oppervlakken, badkamer, wastafels, wc-pot). Als uw parket een beschermende waslaag nodig heeft, is het niet nodig om speciale vloerverzorgingsproducten te gebruiken. Ook hier is een oplossing van bruine of vloeibare zeep met lijnolie voldoende.

Echte zeep is echter niet geschikt voor glanzend geverfde oppervlakken. Het maakt verf dof. Gebruik voor zulke oppervlakken een sopje met een scheutje milieuvriendelijk afwasmiddel of allesreiniger. Spoel na met schoon water waaraan eventueel een beetje huishoudazijn is toegevoegd om doffe plekken te voorkomen.

Heel wat glasreinigers bestaan voor een groot deel uit water met een deel ammoniak om vette verontreiniging te verwijderen. Ammoniak is een uiterst agressieve stof die zeer giftig is voor waterorganismen. Normaal bevulde vensters kunt u perfect reinigen met hemelwater waaraan een gewoon afwasmiddel of bruine zeep toegevoegd is. Azijn- of zoutwater levert een glans op. Indien u toch liever een glasreiniger gebruikt, koop er dan één zonder ammoniak. Voor meer tips omtrent een milieuvriendelijke schoonmaak, raadpleeg de brochure "De groene schoonmaak", een uitgave van het provinciaal samenwerkingsverband.

Begiet kamerplanten met hemelwater of het waswater van de groenten.

Tuin en auto

Bij de eerste warme dagen zijn we vlug geneigd om ons gazon en onze planten overvloedig te besproeien. Wanneer u het sproeien beperkt en correct doet, kunt u flink op uw waterfactuur besparen. Luister bijvoorbeeld naar de weerberichten: als er 's avonds of de volgende dag regen voorspeld wordt, is het niet nodig de tuin te besproeien. Verder besproeit u de planten beter 1 keer per week een kwartier, dan elke dag 5 minuten. Op deze manier worden planten immers minder gevoelig voor droogte omdat ze dieper gaan wortelen. Indien u toch sproeit, doe het dan 's morgens of 's avonds. Overdag verdampt het water voor de planten het kunnen opnemen. Is het bovendien wel echt nodig om uw gazon te besproeien? Wat gele vlekken in de hoogzomer zijn volkomen normaal. Na enkele regenbuien herstelt het gras zich vanzelf. Voor het besproeien van de tuin is hemelwater de goedkoopste en meest milieuvriendelijke oplossing.

Zet inheemse planten in uw tuin. Ze zijn aan ons klimaat aangepast en hoeven geen extra water in de zomer. Inheemse planten zijn bovendien beter bestand tegen allerlei ziekten en plagen, waardoor bestrijdingsmiddelen overbodig worden. Men vindt nog steeds bestrijdingsmiddelen in onze rivieren en in het grondwater terug. Het zijn erg schadelijke producten. Strooi liever houtsnippers op de bodem. Het onkruid krijgt geen licht meer en sterft. Wees wat toleranter. Is het noodzakelijk om elk klein onkruidplantje onmiddellijk chemisch te vernietigen? Onkruid kan gemakkelijk verwijderd worden door te wieden of te schoffelen. Dit veroorzaakt geen enkele milieubelasting. Als u dan toch een bestrijdingsmiddel nodig hebt, kies dan voor producten die snel in het milieu worden afgebroken. Meer milieuvriendelijke manieren om onkruiden en ongedierte te bestrijden, leest u in de milieubrochure 'Minder bestrijdingsmiddelen', uitgegeven door het provinciaal samenwerkingsverband.

Was uw auto of fiets met behulp van emmer en spons in plaats van met de tuinslang of de hogedrukreiniger. Een tuinslang verbruikt al vlug 2.000 liter per uur of 100 liter per wasbeurt. Als u de auto met emmer en spons wast, komt u gemakkelijk toe met 40 liter. Ook hier raden we aan om hemelwater te gebruiken. De auto wassen behoeft geen hoogkwalitatief water.

Algemene tips

- Kijk de sanitaire installaties na op lekken. Een kraan die 10 druppels water per minuut lekt, verspilt 5 à 6 liter water per dag of zo'n 2.000 liter per jaar. Een toilet dat ¼ liter per minuut verliest, betekent een dagelijkse verspilling van 360 liter water.
- Vervang kapotte kranen door waterbesparende eengreepsmengkranen. Zo verspilt u ook geen water met het zoeken naar de juiste temperatuur.
- Plaats op uw huidige kranen spaarperlatoren of bruismondstukken. Een bruismondstuk brengt zuurstof in de straal; het verbruik daalt terwijl de druk behouden blijft. Dit levert een besparing op van 40 tot 50%.
- Wanneer u nieuwe waterverbruikende toestellen koopt, kies dan apparaten met een zo laag mogelijk waterverbruik. Meestal zijn deze toestellen niet alleen zuinig met water, maar zijn ze ook energievriendelijk.
- Lees de waterdruk af. Deze meter staat geïnstalleerd op de waterleiding, daar waar de leiding uw huis binnenkomt en na de waterteller. Indien de waterdruk op de leidingen meer dan 3 bar is, installeer dan een drukreducerstoestel (hoe meer druk op het water, hoe hoger het verbruik).
- Zorg voor een zo klein mogelijke afstand tussen de waterverwarmer (boiler) en de verschillende aftappunten. Zo verliest u niet te veel water voordat het warm is. Zorg er voor dat de warmwaterleidingen voldoende geïsoleerd zijn. Dit voorkomt warmteverlies en het duurt minder lang voor u warm water hebt.
- Voor het wassen van kleding, het spoelen van het toilet, de schoonmaak, het begieten van kamerplanten, het sproeien van de tuin of het wassen van de wagen hebt u geen drinkbaar water (leidingwater dus) nodig. Dit kan ook allemaal best met hemelwater.
- Was uw auto of fiets met emmer en spons in plaats van met de tuinslang.
- Een goed alternatief voor de allesreiniger is echte (groene, bruine, ...) zeep. Zeep is milieuvriendelijker dan allesreinigers, ook al dragen die het logo 'Bio' of 'Groen'.
- Hardnekkig vuil wordt vaak te lijf gegaan met milieuvriendelijke schuurmiddelen. Deze reinigers kunt u vervangen door een mengsel van krijtpoeder en water met eventueel een scheutje echte zeep.
- Het is niet nodig om voor iedere toepassing (vloer, ramen, werkbladen, ...) een ander schoonmaakproduct te gebruiken. Met een neutrale vloeibare zeep en een milieuvriendelijk vaatwasmiddel kunt u uw huis perfect hygiënisch en proper houden.
- Het is een fabeltje te denken dat 'twee keer zo veel product twee keer zo efficiënt kuist'. Volg nauwkeurig de gebruiksaanwijzing, vooral bij geconcentreerde producten.
- Giet geen kga in het toilet of de gootsteen: restjes verf, oplosmiddelen, oliën, geneesmiddelen, ... zijn chemische producten die u naar het containerpark hoort te brengen.

Over wasmiddelen nog even dit ...

Vroeger was de wasactieve stof (die het vuil oplost) in wasmiddelen altijd zeep. Zeep is gemaakt van plantaardige (kokos, palm) of dierlijke vetten/oliën en breekt snel en volledig af in water. Sinds de jaren 50 is zeep echter verdrongen door synthetische zepen (tensiden). Tensiden zijn gemaakt op basis van aardolie. Ze breken veel langzamer en soms zelfs niet volledig af. Op milieuvlak was dit dus geen verbetering. Bovendien bevatten petrochemische detergenten vaak giftige onzuiverheden. Naast zeep en tensiden zijn er ook nog halfsynthetische tensiden en suikertensiden. Deze laatste zijn een zeer goed afbreekbare nieuwe ontwikkeling uit plantaardige grondstoffen.

Natuurlijk moeten we niet alleen de eindeffecten (afbreekbaarheid, toxiciteit,...) bekijken. Ook de productiewijzen van zepen en detergenten moeten we in acht nemen. Dat maakt de vergelijking natuurlijk erg moeilijk. De winning en transport van aardolie moet bv. vergeleken worden met de grootschalige productie van kokos- en palmolie en het daarbij behorend gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Sommige fabrikanten doen hun best om tensiden van plantaardige oorsprong te kiezen waarbij geen bestrijdingsmiddelen of kunstmest gebruikt zijn tijdens de productie (o.a. via het Biogarantielabel).

Laat u niet misleiden door de verschillende varianten op de belofte van 'biologische afbreekbaarheid'. Biologisch afbreekbaar is elke stof die door bacteriën en/of andere levensvormen kan worden 'opgegeten' zodat ze 'verdwijnt'. 'Biologisch afbreekbaar' staat echter niet synoniem voor een milieuvriendelijk product. Immers de producten waarin een afbreekbare stof uiteenvalt, kunnen op zich schadelijk zijn. Bovendien kan de afbraak zeer veel tijd in beslag nemen of grote hoeveelheden zuurstof vergen die daardoor verloren gaan voor de waterplanten of vissen. 'Biologisch afbreekbaar' betekent enkel dat het product voldoet aan het wettelijke minimum van afbreekbaarheid. Spijtig genoeg is deze norm niet erg streng. Wasactieve stoffen moeten slechts binnen 3 à 4 weken voor 90% afgebroken zijn om volgens de wet 'biologisch afbreekbaar' te zijn. Van een volledige afbraak is in de wet dus geen sprake.

Omdat de consument door de bomen soms het bos niet meer kan zien, zijn er gelukkig labels geïntroduceerd. Zo staat het Europees ecolabel (bloem) garant voor producten met een beperkt milieueffect. De toekenning van het Europees ecolabel gebeurt aan de hand van een globale benadering. Dit wil zeggen

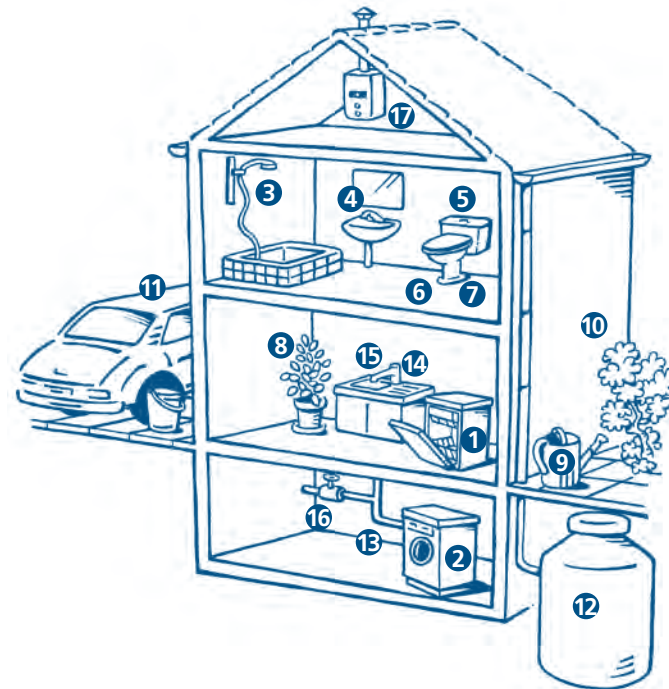
dat de milieu-impact van het product bekeken wordt tijdens elke stap van de productieketen: van de ontginning van de grondstoffen, over de vervaardiging, de verpakking en de verdeling tot het gebruik en de uiteindelijke storting. Op basis van de analyseresultaten worden de effecten van het product op het milieu bekeken. Er wordt rekening gehouden met de impact op de luchtkwaliteit, de waterkwaliteit, de bescherming van de bodem, de afvalbeperking, de energiebesparing, het beheer van de natuurlijke hulpbronnen, het voorkomen van de opwarming van de aarde, de bescherming van de ozonlaag, de veiligheid van het milieu, de geluidsoverlast en de biodiversiteit. Kijk ook eens op www.ecolabel.be.

Besluit

Na het lezen van deze brochure weet u hoe u uw waterverbruik en dus ook uw factuur kunt verminderen. Zo draagt u ook bij tot een beter milieu.

Tot slot het overzicht van de handige waterbesparingstips

- 1 Zet uw was- of vaatwasmachine pas aan als ze volledig gevuld zijn.
- 2 Koop energie- en waterzuinige toestellen (kies minstens voor een A-label).
- 3 Neem een douche (met spaardouchekop) in plaats van een bad en wees zuinig met het aantal en de tijdsduur van een douchebeurt.
- 4 Laat de kranen niet onnodig lopen.
- 5 Verklein het stortbakvolume van uw toilet.
- 6 Vervang uw bestaande toilet door een waterbesparend toilet met spoelkeuzeknop.
- 7 Plaats een Gustavsbergtoilet.
- 8 Gebruik het waswater van groenten of hemelwater om kamerplanten water te geven.
- 9 Besproei uw tuin enkel wanneer het echt noodzakelijk is en doe dit dan 's morgens of 's avonds, niet overdag.
- 10 Plant enkel inheemse planten in uw tuin.
- 11 Was uw wagen of fiets met emmer en spons en niet met de tuinslang of hogedrukreiniger.
- 12 Gebruik waar mogelijk hemelwater (in de wasmachine en het toilet, voor het schoonmaken, begieten van kamerplanten, besproeien van de tuin, wassen van de wagen).
- 13 Stop lekken zo snel mogelijk.
- 14 Vervang kapotte kranen door waterbesparende eengreepskranen.
- 15 Plaats op bestaande kranen spaarperlators of bruismondstukken.
- 16 Zorg dat de waterdruk op de leidingen niet hoger is dan 3 bar.
- 17 Plaats de waterverwarmer zo dicht mogelijk bij de verschillende aftappunten.

Literatuurlijst

Internet:

www.vlaamsbrabant.be: Milieutips en brochures (via Publicaties)
www.waterloketvlaanderen.be: waterverbruik en -besparing
www.milieukoopwijzer.be: concreet productadvies m.b.t. waterbesparende kranen, douches en toiletten
www.topten.be: top tien energie- en waterbesparende wasmachines
www.bewustverbruiken.org
www.productmilieu.nl: info over energielabel
www.ecolabel.be
www.cedubo.be: Centrum Duurzaam Bouwen

Publicaties:

- Aminal (heet tegenwoordig Departement Leefmilieu, Natuur en Energie) en VMM, 2000. Boekje: Water. Elke druppel telt. Deel 1: een watervriendelijk huishouden
- Provinciaal samenwerkingsverband. Brochure: De Groene schoonmaak
- Provinciaal samenwerkingsverband. Brochure: Regenwater: een hemels geschenk
- VMM, 2000. Boekje: Waterwegwijzer voor architecten
- Centrum Duurzaam Bouwen. Brochure: Bouwen voor/aan de toekomst, 21 duurzame tips voor de 21ste eeuw
- Velt, 2003. Handboek Ecologische voeding, Diana Lauwers

De brochure "Water, elke druppel telt" kunt u bestellen of downloaden via de website www.waterloketvlaanderen.be, klik op 'Publicaties'. In deze reeks zijn er 4 delen interessant voor particulieren. Het gaat om:

- Deel 1: Een watervriendelijk huishouden
- Deel 2: Evenwicht in de Waterkringloop
- Deel 3: Watergebruik in Vlaanderen: Huidige situatie
- Deel 4: Watergebruik in Vlaanderen: Een blik op de toekomst

Milieutips (www.vlaamsbrabant.be):

- Verstandig omspringen met water
- Stop de bodemverdroging
- Regenwater, hemels water!
- Hou het (water) proper!
- Wassen is geen wissewasje
- Warm water: uitvinden hoeft niet, besparen wel

HANDIGE WATERBESPARING

is een uitgave in de reeks milieubrochures.
Telkens krijgt de lezer duidelijke informatie over hoe
hij/zij milieuvriendelijker kan leven.

Eerder verschenen deze titels:

- 'Composteren kan je leren'
- 'De groene schoonmaak'
- 'Energiezuinig omgaan met elektrische huishoudtoestellen'
- 'Minder bestrijdingsmiddelen in huis en tuin'
- 'Rationeel energiegebruik in huis'
- 'Afvalwijzer'
- 'Regenwater: een hemels geschenk'
- 'Even door-bomen'
- 'Tips voor een milieuvriendelijke mobiliteit'
- 'Verminder de hinder'
- 'Milieuvriendelijk leven helpt Zuid en Noord'
- 'Geboortebomen'

De meeste brochures zijn gratis verkrijgbaar in alle Vlaams-Brabantse gemeentehuizen.

Ze kunnen ook aangevraagd worden bij:

Provincie Vlaams-Brabant - dienst Leefmilieu

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

Tel. 016-26 72 85 - fax 016-26 72 61 - e-mail: leefmilieu@vlaamsbrabant.be

Uitgave 2008